

Utgave: Mandag 24. jan.

Forsida

Kommentar

Politikk

Innenriks

Utenriks

Historie

Meninger

Kultur

Abstrakt og aktuelt utforsker De Utvalgte den menneskelige erfaringen.

Inntrykkes teater

ANMELDELSE | Julie Rongved Amundsen |

DE INDRE SLETTER: Teaterkompaniet De Utvalgte iscenesetter Tarjei Vesaas' mystiske roman «Brannen» fra 1961 på Nationalteatret, i et abstrakt og surrealistisk univers. FOTO: ØYVIND EIDE, NATIONALTHEATRET

De Utvalgte lager teater for inntrykk og følelser.

«Brannen»

Nationalteatret | Premiere 22. januar | Av: Tarjei Vesaas | Regi: Kari Holtan |
Scenograf: Kitti Kittilsen | Med: Helene Naustdal Bergsholm, Per Frisch, Petronella
Barker, Veronica Molin Bruce, Håkon Ramstad, Mariann Hole, Anders Mordal, Torbjørn
Davidsen, Aleksander Ottesen-Kaalstad / Johan Eritsland Anker / Olav Nyborg Andresen.

Tarjei Vesaas' roman «Brannen» fra 1961 vandrer hovedpersonen Jon målløst gjennom et marerittaktig landskap. Vandringsen tar form av en feberodysse uten mening og uten avslutning. Hvorvidt Jons opplevelser er faktiske eller noe som skjer i hans indre, er uklart. Fordi vandringsen i så stor grad kan leses som noe som skjer i sinnet med bare diffuse møter med andre mennesker, er det kanskje ikke en roman som utpreger seg som scenemateriale. Når teaterkompaniet De Utvalgte iscenesetter romanen har de valgt å gjøre det indre dramaet til kjernen, og teaterformens evne til abstraksjon gjør fortellingen enda mer febril.

De Utvalgte er et etablert teaterkompani som har laget teater sammen siden 1994. Det er første gangen de setter opp noe på Nationaltheatret, og forestillingen markerer at teatersjef Kristian Seltun er i gang med sitt program ettersom han har samarbeidet med dem flere ganger før andre steder. De Utvalgte er kjent for sine visuelle eksperimenter, og de har vært foregangskunstnere innen bruk av teknologi i scenografi. Det er også disse virkemidlene som gjør at «Brannen» som teater i enda større grad enn romanen blir en reise i et abstrakt indre.

Når forestillingen begynner sitter Jon, spilt av Helene Bergsholm, på en enkel seng. Vi får raskt inntrykk av at det visuelle ikke først og fremst skal gjengis gjennom fysiske konstruksjoner. Bergsholm blir filmet, og bevegelsene hennes blir reproduisert på bakveggen gjennom en avatar som ligner på henne.

Scenografien består i all hovedsak av et horisontalt lagt lerret som heves og senkes. Det er hull i det som gjør at det kan senkes helt ned på scenegulvet mens skuespillerne blir stående og kommer opp på oversiden av det. Det blir projisert video på det gjennomgående, og på den måten kan det brukes både som himmel og som jord, men projeksjonene viser også abstrakte farger og former som minner meg om alt fra sjokoladekrem til ørken.

«Det er noe hektisk febrilt med 'Brannen'»

På et punkt i fortellingen kommer Jon til en stor eng som han legger seg ned i. Her er lerretet senket ned, men det bølger seg sånn at det ser ut som små bakker og berg. Projiseringene er holdt i høstfarger, noe som styrker følelsen av eng. Det minner om et impresjonistisk maleri i farger og tekstur, og det får meg til å tenke at det er nettopp det inntrykksfulle De Utvalgte er ute etter å gjengi.

Innledningsvis i forestillingen savner jeg at Jon utviser litt mer vilje og at handlingsutviklingen knyttes til de tingene han foretar seg. Jon er riktignok overmannet av angst helt fra begynnelsen av boken, men det ligger vilje i at han beveger seg ut av en hybel og inn i landskapet. I forestillingen virker alt mer tilfeldig. Jeg får heller ikke noen stor følelse av fysisk forflytning.

Men det er når jeg gir meg over til inntrykkene at jeg skjønner at det er et dramaturgisk valg å la det indre styre utviklingen. For hvis all handlingsutvikling er styrt av Jons fantasier, er det ingen grunn til å kjenne på fysisk forflytning eller angstpreget vilje. Det er inntrykkene Jon har som blir grunnleggende både for utvikling og atmosfære. At jeg derfor ser mindre logisk sammenheng mellom de ulike scenene blir derfor en egen styrke som plasserer forestillingen som selvstendig verk.

De Utvalgte er et kompani som ofte går dypt ned i menneskelige følelser og eksistensielle spørsmål i sitt teater. Det gjør de også her. Skuespillerne spiller nedtonet, og det er sjelden de viser store følelser. På denne måten er det Bergsholms Jon som blir den følelsesmessige drivkraften. Det er forvirringen og angsten som blir sentrum for den menneskelige erfaringen, og det er de følelsene teatret drar oss inn i.

Brannen er en fascinerende forestilling. Jeg skulle ønske publikum hadde fått noen flere pauser, det er et mektig driv i det, men når uttrykket tar en pause fra tekstformidlingen og vi får ta inn over oss det mektige i det visuelle synes jeg det hele løfter seg enda et hakk. Når forestillingen er slutt sitter jeg mest igjen med en stemning og en følelse. Jeg sitter igjen med inntrykkene. Det er noe hektisk febrilt med «Brannen».

Ironisk nok ble premieren utsatt flere ganger på grunn av sykdom og karantene i ensemblet. Kanskje er «Brannen» det mest passende teatret for tiden med omikron, en reise ned i feberens ensomme, surrealistiske og angstframkallende tilstand. Når det er ferdig sitter vi igjen med inntrykkene.